

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-2-146 (Devralma)
Karar Sayısı : **10-59/1195-451**
Karar Tarihi : 16.9.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler :Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Dr. Ekrem KALKAN, Ümit Nevruz ÖZDEMİR, Özgür Can ÖZBEK

C. BİLDİRİMDE BULUNAN

20 : - Türk Telekomünikasyon A.Ş.
Temsilcileri: Av. Şahin ARDIYOK,
Maya Akar Center Büyükdere Cad. No.100/10
Esentepe /İstanbul
Av. Muharrem KÜÇÜK
Büyükdere Cad. Astoria A Kule Kat 6-26-27 No.127
34394 Esentepe/ İstanbul

D. TARAFLAR

30 : - Türk Telekomünikasyon A.Ş.
Turgut Özal Bulvarı 06103 Aydınlikevler/Ankara
- Invitel International Holdings B.V.
Locatellikade 1, 1076AZ Amsterdam, HOLLANDA

E. DOSYA KONUSU: Invitel International Holdings BV'nin hâlihazırda kontrolü altında bulunan Invitel International AG'nin ve iştiraklerinin, AT Invitel GmbH, Invitel International Hungary Korlatolt Felelossegu Tarsagag ve S.C. Euroweb Romania SA adlı şirketlerin Türk Telekomünikasyon A.Ş. (Türk Telekom) tarafından devralınması işlemine izin verilmesi talebi.

40 **F. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 7.6.2010 tarih ve 4504 sayı ile giren bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7. maddesi ve 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 13.9.2010 tarih ve 2010-2-146/Öİ-10-319.EK sayılı Devralma Ön İnceleme Raporu, 14.9.2010 tarih ve REK.0.06.00.00-120/438 sayılı Başkanlık önergesi ile 10-59 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; bildirim konusu işlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve bu Kanun'a dayanılarak çıkarılan 1997/1 sayılı "Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ" kapsamında izne tabi bir işlem olduğu, tanımlanan ilgili pazarlarda Türk Telekom'un

50 hâkim durumda bulunduğu, taraflarca verilen taahhüt dikkate alınmaksızın yapılacak
bir değerlendirmede işlem sonrasında Türk Telekom'un hâkim durumunun güçleneceği
ve bu sebeple işlemin nihai incelemeye alınması için yeterli tespitlerin mevcut olduğu,
ancak, 27.8.2010 tarihinde Vodafone ve Memorex arasında imzalanan "Optik Fiberler
Üzerinde Vazgeçilmez Kullanım Hakkı Tesisine İlişkin Sözleşme" çerçevesinde
Rekabet Kurulu'na sunulan taahhüdün yerine getirilmesi halinde ilgili pazarlarda
Vodafone'un yeni bir altyapı işletmecisi olarak piyasaya girişinin mümkün kılınması
sayesinde işlem sonucunda Türk Telekom'un hâkim durumunun güçlenmesinin söz
konusu olmayacağı, dosya konusu devralma işlemine "Optik Fiberler Üzerinde
60 Vazgeçilmez Kullanım Hakkı Tesisine İlişkin Sözleşme" çerçevesinde Rekabet
Kurulu'na sunulan taahhüdün yerine getirilmesi koşulu ile izin verilebileceği, aksi
takdirde işlemin nihai incelemeye alınması gerektiği ifade edilmiştir.

H. İNCELEME ve DEĞERLENDİRME

H.1. İşlemin Konusu

İşlemin konusu

- Invitel AG'nin ihraç edilmiş sermayesinin %100'ünün 1 eksiğini temsil eden hisselerinin,
- Invitel AG'nin Invitel International SK, s.r.o., MTCR Memorex Telekomünikasyon Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi (Memorex), Memorex Telex Communications UA Ltd., Invitel International Italia S.R.L, Invitel International Bulgaria EOOD, Invitel International CZ s.r.o, Invitel Telecom Beograd, Invitel Telekomunikacije d.o.o., adlı bağlı iştiraklerin,
- Invitel Kft ve Invitel GmbH'nin kayıtlı sermayelerinin %100'ünü temsil eden ortaklık paylarının ve
- EuroWeb Romania adlı teşebbüsün ihraç edilmiş sermayesinin 599,9564'ünü temsil eden hisselerinin

Türk Telekom tarafından devralınmasıdır. Taraflar arasında bildirim konu işlemin gerçekleştirilmesine yönelik olarak 18 Mayıs 2010 tarihinde Hisse Satın Alım Sözleşmesi'ni imzalanmıştır.

80 H.2. Taraflar

H.2.1. Türk Telekom

Türk Telekom Türkiye'de Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) ile imzaladığı imtiyaz sözleşmesi (yetkilendirme) kapsamında elektronik haberleşme hizmetleri sunan bir işletmecidir. Türk Telekom'un sağladığı hizmetler; perakende seviyede sabit telefon şebekesine erişim hizmeti, illerarası ve uzak mesafe ve uluslararası sabit ses hizmetleri, perakende seviyede kiralık devre hizmetleri, 2 Mbit/sn üzeri kiralık devre hizmetleri, ulusal perakende ve uluslararası kiralık devre hizmetleri, noktadan noktaya erişim hizmetleri (ATM, frame relay, metro ethernet, G.SHDSL, ADSL, ISDN, Turpak ve çoklu IP ve BGP), uluslararası toptan kiralık devre altyapı hizmetleri, toptan çağrı sonlandırma hizmetleri, uluslararası ve ulusal toptan kiralık devre hizmetleri, toptan seviyede erişime açma hizmetleri, toptan genişbant erişim hizmetleri, sabit şebekede çağrı başlatma ve çağrı taşıma hizmetleri, veritabanı sunma (hosting) hizmetleri, yönetilen hizmetler (sanal özel şebeke, kurumsal güvenlik hizmetleri, TTenx) hizmetleridir.

Türk Telekom'un ortaklık yapısı aşağıda görülmektedir:

Tablo 1: Türk Telekom'un Ortaklık Yapısı

Pay Sahibi	Sermaye Miktarı (TL)	Grup	Ortaklık Oranı
Oger Telekomünikasyon A.Ş.	1.925.000.000,00	A	%55
T.C. Hazine Müsteşarlığı	971.249.999,99	B	%30
Murat Saygı	0,01	C	
Ertuğrul Alptekin	78.750.000,00	D	
Halka açık hisseler	525.000.000,00	D	%15
Toplam	3.500.000.000,00		% 100

100 Türk Telekom tarafından doğrudan veya dolaylı olarak kontrol edilen teşebbüsler şunlardır: Avea İletişim Hizmetleri A.Ş., TNet A.Ş., Innova Bilişim Çözümleri A.Ş., Argela Yazılım ve Bilişim Teknolojileri San. ve Tic. A.Ş., Sebit Eğitim ve Bilgi Teknolojileri A.Ş., Sobe Yazılım Ticaret Ltd. Şti., Assist Rehberlik ve Müşteri Hizmetleri A.Ş., Argela –USA-Tuitalk, Seit LLC, Ivea Software Solutions FLLC.

H.2.2. Invitel International Holding BV (Invitel Holding)

110 Invitel Holding Orta ve Doğu Avrupa bölgesinde hizmet sunan bir alternatif telekomünikasyon işletmecisidir. Invitel Avrupa'da toplam 20.000 km.'nin üzerinde fiber optik şebeke altyapısına sahiptir. Sağladığı hizmetler her çeşit internet/veri hizmetleri, alternatif taşıyıcılara, mobil işletmecilere, kablo TV işletmecilerine, internet servis sağlayıcılarına, kurumsal müşterilere ve yerleşik işletmecilere altyapı ve toptan ses hizmetleri olarak sıralanmaktadır. Bu hizmetler uluslararası özel hat hizmetleri, ses hizmetleri, ortak yerleşim, fiber optik kablo kiralama ve dalga boyu hizmeti, yönetilen kiralık devre hizmeti, yönetilen dalga boyu hizmeti, IP taşıma, IP VPN hizmeti, Ethernet, hizmetlerini içermektedir.

Invitel'in fiber optik altyapısı Ankara, İstanbul, İzmir, Edirne'den başlayıp Batı Avrupa'da Frankfurt Doğu Avrupa'da Kiev'e kadar ulaşmaktadır. Böylece elektronik haberleşme trafiğinin yoğun olduğu Avrupa'nın belli başlı noktalarına hizmet sunabilmektedir.

120 H.2.2.1. Memorex

Memorex, Invitel Holding'in Türkiye'deki bağlı ortaklığıdır. Memorex, Bulgaristan sınırından başlayarak İstanbul, İzmir ve Ankara'ya bağlanan ve yaklaşık 3.500 km fiber optik şebekesine sahiptir. Memorex, altyapı işletmeciliği lisansını 6 Mart 2006 tarihinde almıştır.

H.3. İlgili Pazar

H.3.1. İlgili Ürün Pazarı

130 Bildirim konusunu Orta ve Doğu Avrupa'da telekomünikasyon hizmetleri sunan Invitel'in Türk Telekom tarafından satın alınması oluşturmaktadır. Devre konu olan Invitel anılan bölgede 20.000 km.'nin üzerinde fiber optik altyapı şebekesine sahiptir ve temel olarak gelirlerini sahip olduğu fiber optik altyapı şebekesi üzerinden kiralık devre hizmeti sunarak elde etmektedir. 92/44/EC sayılı Avrupa Komisyonu Direktifi'nde kiralık devreler: *"şebeke sonlanma noktaları arasında şeffaf transmision kapasitesi sağlamak için sunulan ve isteğe bağlı anahtarlama veya yönlendirme fonksiyonunu"*

ıçermeyen telekomünikasyon altyapısı” olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda, ilgili pazar tanımının başlangıç noktasını devre konu teşebbüsün sahip olduğu ve faaliyette bulunduğu fiber optik telekomünikasyon altyapısı oluşturacaktır.

140 Fiber optik telekomünikasyon altyapıları temel olarak iki nokta arasında ses ya da veri trafiğinin iletilmesinde (transmisyonunda) kullanılan telekomünikasyon altyapılarıdır. Herhangi bir iletişim altyapısı erişim (yerel/sonlandırma) şebekesi ve omurga (iletim) şebekesinden oluşmaktadır. Son kullanıcıların binaları ile telekomünikasyon operatörünün yerel erişim şebekesindeki santral veya santral eşiti tesisleri arasındaki fiziksel bağlantıları ifade eden erişim şebekesi, kullanıcıların şebekeye dahil olduğu seviyedir. Buna karşın, iletim şebekeleri farklı coğrafi noktalar arasındaki veri trafiğinin gerçekleştiği seviyeye karşılık gelmektedir.

150 Erişim şebekesi teknolojilerini kablolu-kablosuz ya da tükenebilir-tükenmeyen kaynaklara dayalı teknolojiler olarak sınıflandırabilmek mümkündür. Kablolu ve tükenmeyen kaynaklara dayalı erişim şebekesi teknolojilerine yerel telefon şebekesi, kablo TV şebekesi, yerel elektrik dağıtım şebekesi; tükenebilir ve kablosuz teknolojilere ise, sabit kablosuz yerel şebeke teknolojileri, cep telefonu sistemleri örnek olarak gösterilebilecektir. Benzer bir şekilde iletim şebekesi hizmetleri fiber optik gibi kablolu teknolojiler yoluyla verilebileceği gibi radyo link veya kızıl ötesi gibi kablosuz teknolojiler yoluyla da sağlanabilmektedir.

160 Gerek sağlanan hizmetin niteliği gerekse hizmetin sunulması için gerekli altyapının niteliği bakımından erişim ve omurga şebekeleri birbirinden ayrılmaktadır. Bu bağlamda, anılan hizmetleri sunan firmaların farklı niteliklerde olması beklenmelidir. Nitekim, AB'nin 2003 yılı “İlgili Piyasalara İlişkin Komisyon Tavsiyesi”nde, kiralık devrelerin omurga kısmı (trunk) ile sonlandırma (termination) kısmı farklı piyasalar olarak öngörülmektedir. BTK tarafından hazırlanan “Toptan Kiralık Devreler” hakkındaki piyasa analiz çalışmasında ise Türkiye’de kiralık devre hizmetinin uçtan uca sunulmakta olduğu, kiralık devre hizmetlerinin sunumunda omurga veya sonlandırma kısmı şeklinde bir ayırım yapılmadığı belirtilmekte ve omurga ve sonlandırma kısımlarının ülkemizde ikame değil, birbirlerini tamamlayıcı hizmetler olarak görüldüğü belirtilmektedir.¹

Her ne kadar Invitel’in sahip olduğu altyapı üzerinden farklı hizmetler verebilmesi mümkün olsa da, dosya mevcudu bilgilere göre Invitel yalnızca kiralık devre hizmetinin omurga kısmında faaliyet gösteren bir firmadır. BTK’nın konuya ilişkin analizleri de dikkate alındığında, ilgili pazarın iletişim şebekelerinin yalnızca omurga kısmıyla sınırlandırılması, erişim kısmının ilgili pazarın dışında tutulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

170 Yukarıda da belirtildiği gibi, iletim şebekesi hizmetleri fiber optik ve bakır kablo gibi kablolu teknolojiler ile radyo link ve kızıl ötesi gibi kablosuz teknolojiler yoluyla sağlanabilmektedir. Bu noktada, fiyatlandırma, maliyetler, teknik özellikler, kapasite ve kullanım özellikleri bakımından birbirinden farklılık gösteren söz konusu teknolojilerin birbirine ikame olup olamayacağına değerlendirilmesi gerekmektedir.

180 Düşük ve orta yükseklikte yörüngelere sahip uydular noktadan noktaya çift yönlü iletim hizmetlerinde kullanılabilir. Ancak dünya etrafındaki telekomünikasyon hizmeti sunulabilecek yörünge sayısı sınırlı olduğu gibi bu uyduların yaşam süreleri de sınırlıdır. Bunun dışında, uydular güvenlik açısından da dezavantajlı bir konuma sahiptir. Ayrıca frekans kaynağının tükenebilir olması bu hizmetin maliyetlerinin oldukça artmasına dolayısıyla hizmetin fiyatının yüksek olmasına neden olmaktadır. Bu anlamda, karasal hatlara nazaran, uydu teknolojileri ile sınırlı olarak kapasite, hizmet

¹ <http://www.btk.gov.tr/srth/dokumanlar/kgid/toptankiralikdevr20100113.pdf>, sf. 6.

çeşitliliği ve coğrafi alanlarda hizmet sunulabilmektedir. Uyduların bahsedilen bu özelliklerinden dolayı, uydu üzerinden verilen hizmetler karasal hatlar üzerinden sunulan hizmetlere alternatif değil, bu hizmetleri tamamlayıcı nitelik sergilemektedir. Bu yüzden uydular genellikle kırsal alan ve acil durum haberleşmesinde kullanılmaktadır. Benzer şekilde radyo link gibi kablosuz iletim teknolojileri de, maliyetleri ve sahip oldukları kapasite sınırı nedeniyle karasal hatlara ikame altyapı teknolojisi olmaktan uzaktır.

190 Bu noktada son olarak bakır kablo teknolojisinin Invitel'in sahip olduğu fiber optik altyapıya ikame olup olmayacağı incelenmelidir. Bakır kablolar, genellikle erişim şebekelerinde kullanılmaları ve bu kablolar üzerinde sınırlı kapasitede hizmet sunulabilmesi nedenleriyle fiber optik kablolardan ayrılmaktadır. Ülkemizdeki altyapıların kullanım özelliklerine bakıldığında, genel itibari ile 2.048 Kbit/sn altındaki hızlardaki trafiğin bakır kablolar, 2.048 Kbit/sn üzerindeki hızlardaki trafiğin ise fiber optik kablolar üzerinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Daha önce de belirtildiği üzere fiber kablolar temel olarak farklı standart ve kapasitelerde kurulabilen, kiralık devrelerde dâhil olmak üzere, yüksek kapasitede trafiğin iletiminde kullanılan altyapıların temel unsurlarıdır. Bu durum söz konusu altyapıların tarife yapılarına da yansımaktadır. Dolayısıyla yukarıda yer verilen bilgiler doğrultusunda, sınırlı kapasitede veri iletimine olanak sağlayan bakır kabloların, ilgili ürün pazarının tanımlanması bakımından, devir konusu fiber optik kabloların bir ikamesi olamayacağı kanaatine ulaşılmıştır.

200 Altyapı hizmetleri kapsamında dikkate alınması gereken bir diğer önemli husus da altyapının döşeli olduğu güzergâhtır. Zira temel olarak iki nokta arasında veri iletiminde kullanılan fiber optik altyapının güzergâhı hizmetin verilebileceği alanı belirlediği gibi hizmetin farklılaşmasını da sağlar niteliktedir. Örneğin, iki ucu da yurtdışında olan bir altyapı unsuru, bir ucu yurtiçinde bir ucu yurtdışında olan altyapı unsurundan önemli bir farklılık göstermektedir. Zira, bir ucu yurtiçinde bir ucu yurtdışında olan altyapı unsuru ile yurtiçi veri trafiğini yurtdışına taşımak mümkün olmaktadır. Ulusal sınırlar içerisinde yer alan ancak yurt dışı çıkışa uygun hatların, yurt dışı trafik ihtiyacına cevap verebilmeleri ancak işletmecilerin ayrıca yurt dışı operatörlerden de kapasite sağlamalarına bağlıdır.

210 Bunlara ek olarak ifade edilmesi gerekli diğer bir husus, bir ucu sınır bölgesinde sonlanan fiber optik kablonun, sonlanma noktasında yer alan başka bir fiber optik altyapıyla irtibatlandırılması ekonomik ya da teknik imkânsızlıklar nedeniyle mümkün değilse, söz konusu altyapının uluslararası niteliğinden de bahsetmek mümkün olmayacaktır. Bu bakımdan bir fiber optik altyapının uluslararası nitelik sergilemesi ilgili bölgede ya da sınırda başka bir fiber optik kablo ile ilişkilendirilmesine bağlıdır. Genel olarak, yurt dışına çıkışa uygun altyapılar için talep; ulusal, uluslararası ya da her iki coğrafi alana da telekomünikasyon hizmeti vermek isteyen alternatif işletmecilerden gelebileceği gibi, uluslararası trafiğe ihtiyaç kurumsal kullanıcılar ya da ulusal telekomünikasyon işletmecilerinden de (İSS ya da mobil operatörler gibi) kaynaklanabilmektedir.

220 Bu nedenle talep açısından söz konusu hatlar, özellikle yurt dışı trafiğe olanak sağlamaları ve bu nedenle farklı ihtiyaçlara cevap vermeleri nedeniyle farklılaşırken, arz bakımından da söz konusu hatlar coğrafi konumları nedeniyle diğer ulusal fiber optik kablolardan ayrılmaktadır.

230 Her ne kadar devre konu teşebbüsün sahip olduğu altyapılar üzerinden kiralık devre hizmeti verildiği bildirilse de, söz konusu altyapılar üzerinden başka hizmetlerin de sağlanması mümkündür. Dolayısıyla, ilgili ürün pazarının tanımlanmasında bu durumun da dikkate alınması gerekmektedir.

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler ışığında, “*fiber optik kablolar üzerinden sağlanan altyapı hizmetleri pazarı*” ve “*yurtdışı çıkışlı fiber optik kablolar üzerinden sağlanan altyapı hizmetleri pazarı*” olmak üzere iki ayrı pazar tanımlanmıştır. ulaşılmıştır.

H.3.2. İlgili Coğrafi Pazar

240 Devre konu altyapı, bu altyapı üzerinden verilen hizmetler ve bu hizmetlere alternatif olarak değerlendirilebilecek diğer hizmetlerin rekabet koşulları bakımından yeterli derecede homojen olarak sunulabildiği coğrafi bölgelerin tespit edilebilmesi için ilgili coğrafi pazarın belirlenebilmesi büyük önem taşımaktadır.

Bu bakımdan ilgili coğrafi pazarın belirlenmesinde hareket noktasını devre konu firmanın sahip olduğu altyapının serili olduğu güzergâhlar oluşturmaktadır. *Fiber optik kablolar üzerinden sağlanan altyapı hizmetleri pazarı* bakımından değerlendirildiğinde ilgili coğrafi pazarın yoğunlaşmanın gerçekleştiği “*Ankara-İzmir-İstanbul-Edirne güzergâhı*” olarak belirlenmesi gerekmektedir.

250 *Yurtdışı çıkışlı fiber optik kablolar üzerinden sağlanan altyapı hizmetleri pazarı* bakımından yapılacak değerlendirmede ise yurtdışına çıkış imkânı veren farklı güzergâhların altyapı hizmetlerinden yararlanan teşebbüsler açısından eşit olarak değerlendirilip değerlendirilmediği dikkate alınmalıdır. Fiber optik altyapılar üzerinden sağlanan hizmetlerden yararlanan firmaların temel olarak söz konusu altyapıları Avrupa ve Amerika’ya ulaşmakta kullandıkları göz önüne alındığında; Türkiye’nin batısıyla bağlantı kuran fiber optik altyapı ile diğer bölgeler arasında bağlantı kuran altyapıların birbirinden mesafe, coğrafi yapı ve katlanılacak maliyetler bakımından ayrıştığı görülmektedir. Bu bağlamda, mevcut dosya kapsamında, *Yurtdışı çıkışlı fiber optik kablolar üzerinden sağlanan altyapı hizmetleri pazarı* bakımdan ilgili coğrafi pazar “*Trakya*” olarak belirlenmiştir.

H.4. Değerlendirme

260 H.4.1. 1997/1 Sayılı Tebliğ’in 2. Maddesi Açısından Değerlendirme

1997/1 sayılı Tebliğ’in 2. maddesinin (b) bendinde “*herhangi bir teşebbüsün ya da kişinin diğer bir teşebbüsün malvarlığını yahut ortaklık paylarının tümünü veya bir kısmını ya da kendisine yönetimde hak sahibi olma yetkisi veren araçları devralması veya kontrol etmesi*” birleşme ve devralma kabul edilen hususlardan biri olarak sayılmaktadır.

270 Dosya konusu işlemde, Invitel Holdings’in hâlihazırda kontrolü altında bulunan Invitel International AG’nin ve bağlı iştiraklerinin, AT Invitel GmbH ve Invitel International Hungary Korlatolt Felelossegu Tarsagag adlı teşebbüslerin ve S.C. EuroWeb Romania S.A adlı teşebbüsün Türk Telekom’un kontrolüne geçecek olması sebebiyle işlem Tebliğ’in 2. maddesi kapsamında devralma niteliğindedir.

H.4.2. 1997 Sayılı Tebliğ’in 4. Maddesi Açısından Değerlendirme

Tebliğ’in İzne Tabi Birleşme ve Devralmalar başlıklı 4. maddesi “*...teşebbüslerin, ülkenin tamamında veya bir bölümünde ilgili ürün piyasasında, toplam pazar paylarının, piyasanın %25’ini aşması halinde veya bu oranı aşmasa bile toplam cirolarının yirmibeş milyon TL’yi aşması halinde Rekabet Kurulu’ndan izin almaları zorunludur.*” hükmüne yer vermektedir.

280 Dosya mevcudunda yer alan bilgilere göre Türk Telekom tarafından yurtdışına veri taşınmasında kullanılan güzergâhlardaki fiber optik kablolar üzerinden ses ve data için elde edilen gelir 2009 yılında (.....) TL iken Invitel Holding'in 2009 yılı toplam cirosu (.....) Euro, Memorex vasıtası ile Türkiye'de yürüttüğü faaliyetlerden elde ettiği ciro ise (.....) TL düzeyindedir. Tebliğ'de yer alan eşikleri aşan işlem Rekabet Kurulu iznine tabidir.

H.4.3. BTK Görüşü

290 Dosya konusu işlemin elektronik haberleşme sektörüne ilişkin olması sebebiyle, 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun 7'nci maddesi gereğince 10.6.2010 tarih ve 539 sayılı yazı ile Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'ndan konuyla ilgili görüş talep edilmiştir. İlgili görüş 11.8.2010 tarih ve 6350 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiş ve görüşte şu hususların anlaşıldığı belirtilmiştir:

- 300 i. Türk Telekom uluslararası bir fiber optik omurgası satın alarak, Orta Doğu ve Uzakdoğu ile Avrupa arasında karadan ses ve data köprüsü haline gelmeye çalışmaktadır. Invitel Holding'in 16 ülkeyi kapsayan 27 bin kilometrelik optik fiber ağı ile Türkiye'nin tıpkı boru hatlarında olduğu gibi telekomünikasyon alanında da, bulunduğu coğrafi bölgede merkez ülke haline gelmesi ve İstanbul'un yeni nesil hizmetler için potansiyel bir "hub" olma potansiyelinin güçlendirilmesi açısından önemli bir fırsat olabilecektir.
- ii. BTK tarafından 2009 yılı sonu itibariyle her iki ucu da Türkiye'de bulunan toptan kiralık devre hizmet piyasası ile 2 Mbit/sn dâhil olmak üzere 2 Mbit/sn'nin altında yer alan perakende kiralık devre hizmeti piyasası analiz edilmiş ve anılan piyasalarda Türk Telekom etkin piyasa gücüne sahip işletmeci olarak belirlenmiştir.
- iii. Gerek Türk Telekom gerekse Invitel ulusal ve uluslararası (bir ucu Türkiye'de diğer ucu yurt dışında olan) altyapı işletmeciliği hizmetleri piyasasında faaliyet göstermektedir.
- iv. Fiber uzunluğu olarak Türk Telekom'un, alternatif işletmecilerin (Invitel dahil) ve Invitel'in piyasa payları sırasıyla %81, %19 ve %2 seviyesindedir.
- 310 v. Uluslararası kiralık devrelerden Invitel'in kapasite ve gelir bazındaki pazar payları sırayla %53 ve %12, Türk Telekom açısından ise %16 ve %51 düzeyindedir.

H.4.4. Bildirimin 4054 Sayılı Kanun'un 7. Maddesi Kapsamında Değerlendirmesi

4054 sayılı Kanun'un yedinci maddesine göre *"Bir ya da birden fazla teşebbüsün hâkim durum yaratmaya veya hâkim durumlarını daha da güçlendirmeye yönelik olarak, ülkenin bütünü yahut bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak şekilde birleşmeleri veya herhangi bir teşebbüsün ya da kişinin diğer bir teşebbüsün mal varlığını yahut ortaklık paylarının tümünü veya bir kısmını ya da kendisine yönetimde hak sahibi olma yetkisi veren araçları, miras yoluyla iktisap durumu hariç olmak üzere, devralması hukuka aykırı ve yasaktır."*

320 Bu bağlamda Kanun'un 7. maddesi çerçevesinde yapılacak bir değerlendirmede öncelikle hâkim durumun varlığının (yani teşebbüsün pazar gücünün) ortaya konması gereklidir. Rekabet Kurulu daha önce fiber optik kabloların devirlerine ilişkin olarak yaptığı değerlendirmelerde pazar gücünü ölçmek amacıyla, *"iletim altyapılarının*

kapasitelerinin karşılaştırılması² yöntemini uygulamış ya da “*yurt içi ve yurt dışına çıkış için gerekli olan iletim altyapı olanakları (fiber kıl sayısı) üzerinden ve telekomünikasyon şebekelerinin yaygınlığının ilgili pazarda faaliyet göstermedeki önemi dolayısıyla kablo uzunlukları üzerinden³*” bir pazar payı hesaplama yöntemini kullanmıştır. Bu yöntemler dışında telekomünikasyon sektöründe düzenleyici kurum olan BTK pazar analizlerinde sunulan bilgiler ve değerlendirmeler ile devre konu olan altyapı üzerinden elde edilen gelirin büyüklüğü de 4054 sayılı Kanun’un 7. maddesi bakımından yapılacak bir değerlendirmede dikkate alınabilecektir.

H.4.4.1. Hâkim Durum Değerlendirilmesi

Dosya konusu işlem kapsamında ilgili ürün pazarlarından ilki “*yurtdışı çıkışlı fiber optik kablolar üzerinden sağlanan altyapı hizmetleri pazarı*”dır. Bu pazarda faal durumda olan oyuncular devralma işleminin tarafları olan Türk Telekom ve Memorex ile Tellcom ve Grid Telekom’dur. Türk Telekom tarafından yurtdışına veri taşınmasında kullanılan güzergâhlar, bu güzergâhlarda serili bulunan fiber optik kablo (kıl) sayısı ve bu altyapılar üzerinde kurulu olan kapasiteyi gösteren tablo aşağıdadır:

Tablo 2: Türk Telekom’un Yurtdışı Bağlantılı Fiber Optik Altyapıları ve Kapasiteleri

SINIRA ULAŞAN KARASAL FİBER OPTİK KABLO BAĞLANTILARI				Fiber sayı sı	Kurulu Kapasite
	Karşı Ülke	Sınır Geçişi	Güzergâh		
1	Bulgaristan	Kapıkule sınır kapısı	(.....)	(.....)	(.....)
2		Malkoçlar sınır geçişi	(.....)	(.....)	(.....)
3			(.....)	(.....)	(.....)
4	Yunanistan	Pazarkule sınır kapısı	(.....)	(.....)	(.....)
5		İpsala sınır kapısı	(.....)	(.....)	(.....)
6	Gürcistan	Sarp sınır kapısı	(.....)	(.....)	(.....)
7		Türkgözü sınır kapısı	(.....)	(.....)	(.....)
8	İran	Gürbulak sınır kapısı	(.....)	(.....)	(.....)
9	Nahçıvan / Azerbaycan	Dilucu sınır kapısı	(.....)	(.....)	(.....)
10	Irak	Habur sınır	(.....)	(.....)	(.....)

² Bkz. 07-59/675-234 sayılı Rekabet Kurulu kararı.

³ Bkz. 10-24/327-115 sayılı Rekabet Kurulu kararı.

11		kapısı	(.....)	(.....)	(.....)
12	Suriye	Cilvegözü sınır kapısı	(.....)	(.....)	(.....)
13		Öncüpınar sınır kapısı	(.....)	(.....)	(.....)

350 Buna karşılık Memorex İstanbul-Türkiye/Bulgaristan sınırına ulaşırken, her bir güzergâhta (.....) fiber çifti bulunmak üzere iki değişik güzergâh kullanılmaktadır. Bu güzergâhlardan birinde (.....) çift, diğerinde (.....) çift fiber optik kablo halen kurulu durumda olup kullanılmaktadır. Memerox'in kurulu kapasitesi her iki hatta (.....) Gbps'tir. Tellcom ise Edirne Bademli- Kuzey Manhole, Edirne Bademli- Güney Manhole ve İpsala-Sınır Manhole olmak üzere üç ayrı güzergâhta (.....) adet fiber kılı sahiptir. Tellcom'un sahip olduğu altyapı üzerinde kurulu olan kapasite ise yaklaşık (.....) Gbps'dir⁴. Grid Telekom Edirne-Kapıkule ve Edirne-Pazarkule olmak üzere toplamda (.....) yurtdışı çıkışa özel yedekli bir altyapıya sahiptir. Grid Telekom'un söz konusu güzergâhlarda toplam (.....) adet fiber optik kılı bulunmaktadır.

360 Yukarıda faal oyuncular bazında sayıları verilen güzergâhlara serili fiber optik kıl sayıları kapasite için esas gösterge değildir⁵. Belirli bir güzergâhta taşınabilecek kapasiteyi asıl belirleyen çoklayıcı (multiplexing) işlemi yapan donanımlardır. Fiber optik altyapılarda kullanılan iki temel teknoloji SDH ve DWDM teknolojileridir. Bunlardan SDH sistemleri yaygın olarak 155 Mbps-10 Gbps hızları için kullanılmaktadır⁶. SDH cihazları yüksek kapasite ihtiyacı olan yerlerde taşıma amaçlı olarak kullanılmamaktadır. Yüksek kapasite gerektiren taşıma işinde DWDM teknolojisi tercih edilmektedir. SDH cihaz bedelleri cihazın özelliklerine ve büyüklüğüne göre, cihaz başına 5.000 ile 30.000 ABD Doları arasında değişirken, Türk Telekom tarafından her biri 10 Gbps trafik taşıyabilen 30 kanallı (toplam kapasitesi 300 Gbps olan) bir adet cihazın bedeli yaklaşık 400.000 ABD Doları olarak ifade edilmiştir.

370 Fiber optik kıl sayısı ve kurulu kapasite bir altyapı işletmecisinin ilgili pazardaki gücünü tespit etmek bakımından yardımcı olsalar da tek başlarına anlamlı birer gösterge değildir. Söz konusu pazardan elde edilen gelir de nispi büyüklükleri ortaya koymak bakımından önem arz etmektedir⁷. Türk Telekom tarafından yurtdışına veri taşınmasında kullanılan güzergâhlardaki fiber optik kablolar üzerinden ses ve data için elde edilen gelir 2009 yılında (.....) TL'dir. Tellcom 2009 yılında uluslararası kiralık hatlardan (.....) TL gelir elde etmiştir. Memorex ise Vodafone haricindeki müşterilerinden toplam (.....) euro ((.....)TL) gelir elde etmiştir. Son olarak, Grid Telekom'un yurtdışı çıkışa özel hatlardan aydınlatılmamış fiber kiralama geliri (.....) TL olarak bildirilmiştir. Memorex tarafından elde edilen gelirin tamamının yurtdışı kiralık

⁴ Söz konusu kapasite;

- EDİRNE BADEMLİ (KUZEY MANHOLE) = ~(.....)
- EDİRNE BADEMLİ (GÜNEY MANHOLE) = ~(.....)
- EDİRNE İPSALA = ~(.....)

şeklinde dağılmaktadır.

⁵ Teknolojinin gelişmediği dönemlerde, herhangi güzergâhta altyapı kurma hakkına sahip kamu kuruluşları tarafından ihtiyaten ihtiyacın çok üzerinde fiber optik kıl döşenmiştir. Ayrıca fiber optik kablo döşeme yatırım maliyeti de fiber kıl sayısı ile doğrusal olarak artmamaktadır.

⁶ SDH sistemleri hiyerarşik olarak şu hızlarda tasarlanmıştır: STM-1: 155 Mbps, STM-4: 622 Mbps, STM-16: 2,5 Gbps, STM-64: 10 Gbps, STM-256: 40 Gbps.

⁷ Öte yandan, BTK tarafından gönderilen görüş yazısında ise uluslararası kiralık devreler pazarında kapasite, devre sayısı ve gelir bazındaki pazar paylarının Memorex için sırasıyla, %53, %1 ve %12; Türk Telekom için ise %16, %15 ve %51 olduğu belirtilmektedir.

hatlardan elde edildiği varsayılsa bile, Türk Telekom'un pazar payı %(.....) olarak ortaya çıkmaktadır.

Yukarıdaki veriler dikkate alındığında, Türk Telekom'un olası bütün göstergeler bakımından rakiplerinin toplamından çok daha büyük bir güce sahip olduğu görülmekte dolayısıyla, "yurtdışı çıkışlı fiber optik kablolar üzerinden sağlanan altyapı hizmetleri pazarı"nda hâkim durumda bulunduğu kanısı ortaya çıkmaktadır.

380 Dosya konusu işlem bakımından yoğunlaşma yaşanan bir başka ilgili ürün pazarı Ankara-İstanbul-İzmir-Edirne ringini kapsayan "fiber optik kablolar üzerinden sağlanan altyapı hizmetleri pazarı"dır. Türk Telekom tarafından sunulan bilgilerde söz konusu güzergâhta aktif olarak faaliyet gösteren teşebbüsler Superonline (Tellcom), Vodafone⁸ Turknet, Grid Telekom, Global İletişim Hizmetleri olarak sıralanmıştır. Bununla birlikte Türkiye sınırları dışında önemli fiber optik kablo altyapılarına sahip uluslararası telekomünikasyon şirketlerinin de Türkiye'ye giriş yaptıkları belirtilerek bu şirketlerin de Invitel'in yurtiçindeki güzergâhında alternatif oluşturmalarının kuvvetle muhtemel olduğu ifade edilmiştir.

İlgili güzergâhlarda Türk Telekom'un sahip olduğu fiber sayılarını ve kurulu kapasiteyi gösteren tablo aşağıda sunulmaktadır:

390 Tablo 3: Ankara-İstanbul-İzmir-Edirne Ringini Kapsayan Fiber Optik Kablolar Üzerinden Sağlanan Altyapı Hizmetleri Pazarında Türk Telekom'un Sahip Olduğu Fiber Optik Altyapıları ve Kapasiteleri

İSTANBUL – ANKARA		Fiber sayısı	Kurulu Kapasite
1	Ankara – Bolu – Düzce - İstanbul (Otoban güzergâhı)	(.....)	(.....)
2	Ankara – Bolu – Düzce - İstanbul (E5 güzergâhı)	(.....)	(.....)
3	Ankara – Sakarya - İstanbul (TEİAŞ güzergâhı)	(.....)	(.....)
ANKARA – İZMİR		Fiber sayısı	Kurulu Kapasite
1	Ankara – Konya – Afyon – İzmir güzergâhı	(.....)	(.....)
2	Ankara – Afyon – Denizli – İzmir güzergâhı	(.....)	(.....)
3	Ankara – Konya – Antalya – Muğla – Aydın – İzmir güzergâhı	(.....)	(.....)
İSTANBUL – İZMİR		Fiber sayısı	Kurulu Kapasite
1	İstanbul – İzmit – Yalova – Bursa – Balıkesir – İzmir güzergâhı	(.....)	(.....)
2	İstanbul – Tekirdağ – Gelibolu – Çanakkale – İzmir güzergâhı	(.....)	(.....)
İSTANBUL – EDİRNE		Fiber sayısı	Kurulu Kapasite
1	İstanbul – Edirne (Otoban güzergâhı)	(.....)	(.....)

⁸ Vodafone'dan kastedilen Borusan Telekom markası altında hizmet veren Vodafone Alternatif Telekom Hizmetleri A.Ş.'dir. Kararın bundan sonraki bölümünde karışıklık yaratılmaması amacıyla "Borusan Telekom" ifadesi kullanılacaktır.

2	İstanbul – Edirne (TEİAŞ güzergâhı)	(.....)	(.....)
3	İstanbul – Tekirdağ – Keşan – Edirne güzergâhı	(.....)	(.....)
4	İstanbul – Kırklareli – Edirne güzergâhı	(.....)	(.....)

400

Memorex'in İstanbul-Ankara hattında (.....) fiber çifti bulunmakta ve bunlardan (.....) kullanılmaktadır. İstanbul-İzmir hattında da (.....) kullanımda olan (.....) fiber çifti bulunmaktadır. İzmir-Ankara hattı iki kısımda değerlendirilmektedir. İzmir-Eskişehir güzergâhında (.....), Eskişehir-Ankara güzergâhında (.....) fiber çiftinden (.....) kullanımdadır. Her bir güzergâhta kullanımda olan (.....) fiber çiftinden (.....) işlem öncesinde Vodafone'ya tahsis edilmiş durumdadır. Memorex altyapısının kapasitesi incelendiğinde ise İstanbul-Ankara arasında (.....) Gbps, İstanbul-İzmir ve Ankara-İzmir güzergâhlarında (.....) Gbps'lık bir kapasite olduğu görülmektedir. Tellcom ise İstanbul-İzmir hattında (.....) Gbps, İzmir-Ankara hattında (.....) Gbps, Ankara-İstanbul hattında (.....) Gbps kurulu kapasiteye sahiptir.

Merkezler arası hat uzunlukları ve bu güzergâhlardaki fiber optik kıl sayıları ise şöyledir:

Tablo 4: İlgili Pazarda Tellcom'un Sahip Olduğu Fiber Optik Altyapıları ve Uzunlukları

GÜZERGÂH	UZUNLUK (KM.)	FİBER CORE	FİBER TİPİ
EDİRNE-ÇORLU	(.....)	(.....)	(.....)
ÇORLU-İSTANBUL	(.....)	(.....)	(.....)
İSTANBUL-ANKARA	(.....)	(.....)	(.....)
ANKARA-ESKİŞEHİR	(.....)	(.....)	(.....)
ESKİŞEHİR-KÜTAHYA	(.....)	(.....)	(.....)
KÜTAHYA-UŞAK	(.....)	(.....)	(.....)
UŞAK-DENİZLİ	(.....)	(.....)	(.....)
DENİZLİ-İZMİR	(.....)	(.....)	(.....)
İZMİR-BALIKESİR	(.....)	(.....)	(.....)
BALIKESİR-ÇANAKKALE	(.....)	(.....)	(.....)
ÇANAKKALE-EDİRNE	(.....)	(.....)	(.....)
BALIKESİR-BURSA	(.....)	(.....)	(.....)
BURSA-ESKİŞEHİR	(.....)	(.....)	(.....)
BURSA-İSTANBUL	(.....)	(.....)	(.....)

410

Türk Telekom tarafından söz konusu güzergâhta aktif olarak faaliyet gösteren teşebbüsler arasında sayılan Grid, Turknet, Borusan Telekom ve Global'e ait herhangi bir şehirlerarası fiber optik altyapı bulunmamaktadır. Anılan teşebbüsler ilgili pazarda elde ettikleri gelirleri altyapı kiralama yoluyla kazanmaktadırlar.

İlgili pazar bakımından hâkim durum değerlendirmesi için önem taşıyan yurt içi güzergâhlardan elde edilen gelirler incelendiğinde ise Türk Telekom tarafından güzergâh bazında gelir bilgisi tutulmadığı belirtilerek pazarın en son durumunu gösterecek şekilde 2010 yılının Temmuz ayına ilişkin bilgi sunulmuştur. Buna göre Ankara-İzmir-İstanbul-Edirne illeri arasında fiber optik kablolar üzerinden verilen kiralık

10-59/1195-451

420 devre hizmetlerinden Türk Telekom 2010 yılı Temmuz ayı için toptan ve kiralık hizmetler karşılığında (.....) TL gelir elde etmiştir. Memorex ise 2010 yılı Temmuz ayı itibarıyla (.....) Euro toplam gelir elde etmiş, bunun (.....) Euro'luk kısmını İstanbul-Ankara-İzmir ringinde Vodafone'a kiralanan aydınlatılmamış fiberler üzerinden sağlamıştır. Bu pazarda faal bir diğer oyuncu olan Superonline ise şehirlerarası kiralık hatlardan 2009 yılında (.....) TL, 2010 yılının ilk altı ayında ise (.....) TL gelir elde etmiştir.

430 Öte yandan, 10-24/327-115 sayılı Rekabet Kurulu kararında "Bu bağlamda, ayrıntılı bir inceleme yapılmaksızın kiralık devrelere ilişkin tanımlanabilecek olası bir pazarda Türk Telekom'un hâkim durumda olduğu kolaylıkla söylenebilecektir." ifadelerine yer verilmektedir. Ayrıca, BTK tarafından gönderilen görüşte, "Kurumumuz tarafından 2009 yılı sonu itibarıyla her iki ucu Türkiye'de bulunan toptan kiralık devre hizmeti piyasası[nda] ... Türk Telekom'un etkin piyasa gücüne sahip işletmecisi olarak belirlendiği" ifade edilmektedir.

440 Nitekim, dosya mevcudu bilgilere göre, Türk Telekom'un Türkiye genelinde (.....) km, Memorex'in ise (.....) km fiber optik kablosu bulunmaktadır. Memorex de dâhil olmak üzere alternatif işletmecilerin sahip olduğu fiber altyapısı (.....) km uzunluğundadır. Bu kapsamda yapılacak bir değerlendirmeye göre Türk Telekom'un pazar payı %81, Memorex'in pazar payı ise %2 olacaktır. Bildirim Formu'nda Türk Telekom'un sahip olduğu fiber optik altyapısının (.....) km'lik kısmının sonlandırma, (.....) km'lik kısmının ise omurga kısmında yer aldığı, buna karşılık devralınan Memorex'in ise en kısıtlayıcı yorum altında (.....) km'lik altyapısının sonlandırma, kalan (.....) km'sinin ise omurga kısmında bulunduğu belirtilmiştir. Bu kapsamda Bildirim Formu'nda ilgili ürün pazarı olarak tanımlanan yurtiçi toptan kiralık devre omurga pazarında hâlihazırdaki ve işlem sonrasında oluşacak pazar payları şu şekilde hesaplanmıştır⁹:

Tablo 5: Bildirim Formunda Yer Alan Bilgilere Göre Hesaplanan Pazar Payları

Teşebbüs	Kablo Uzunluğu(km)	Tahmini Pazar Payı (İşlem Öncesi)	Tahmini Pazar Payı (İşlem Sonrasında)
Türk Telekom	(.....)	(.....)	(.....)
Tellcom	(.....)	(.....)	(.....)
Memorex	(.....)	(.....)	(.....)
Diğer	(.....)	(.....)	(.....)

Yukarıdaki bilgiler doğrultusunda Türk Telekom'un "fiber optik kablolar üzerinden sağlanan altyapı hizmetleri pazarı"nda hâkim durumda olduğu kanaatine ulaşılmıştır.

450 Yurtdışı çıkışlı fiber optik kablolar üzerinden sağlanan altyapı hizmetleri pazarında fiber optik altyapısının yurtdışı omurgayla bağlantısının sağlanması da son derece önemlidir. Dosya konusu işlem bakımından mevcut bağlantı olanakları Bulgaristan sınırı ve Yunanistan sınırı olmak üzere iki kısımda incelenecektir. Bu çerçevede Bulgaristan sınırında OTE Globe, BTC, Bulgartel, Neterra, Novatel, TeliaSonera, Invitel ve RomTelekom; Yunanistan sınırında da OTE Türkiye sınırına ulaşmış fiber optik altyapı sahibi teşebbüsler olarak faaliyet göstermektedirler. Bunlara ek olarak, sınırda olmayıp da Sofya'da POP'u bulunan Cogent ve Level3 firmaları da Sofya'dan sonrası

⁹ Bildirim Formu'nda devralınan teşebbüsün faaliyetleri bakımından Türkiye'nin doğu bölgeleri ile batı bölgeleri arasındaki farklılıkların dikkate alınması talep edilmiş ve Tablo 5'te yer alan hesaplamalar Ankara referans alınmak suretiyle Türkiye'nin batısı için yapılmıştır.

460 bağlantılar için kullanılabilir. Bu pazar önceki iki pazardan farklı olarak, ilgili sınıra trafiği taşımış olan teşebbüslerin tercihlerine bağlı biçimde şekillenmekte olduğundan kapasite gösteren herhangi bir parametreye yer verilmemiştir. Hal böyleyken, gerek Invitel dışında çok sayıda alternatif işletmecilerin bulunması gerekse de ilgili pazarda herhangi bir yoğunlaşma bulunmaması sebebiyle söz konusu pazara ilişkin bir hâkim durum incelemesi yapılmamıştır.

H.4.4.2. Mevcut Hâkim Durumun Güçlendirilmesi

470 Bilindiği gibi 4054 sayılı Kanun yalnızca yeni bir hâkim durum yaratan yoğunlaşma işlemlerini değil mevcut bir hâkim durumu güçlendiren yoğunlaşma işlemlerini de yasaklamaktadır. Bu bağlamda, fiber optik kablolar üzerinden sağlanan altyapı hizmetleri pazarı ve yurtdışı çıkışlı fiber optik kablolar üzerinden sağlanan altyapı hizmetleri pazarı bakımından mevcut hâkim durumun güçlendirilip güçlendirilmediği incelenecektir. Bu değerlendirme bakımından Taahhüt Konusu Sözleşme ve kapsamı merkezi öneme sahiptir. Bunun yanında, kamu kurumları tarafından hâlihazırda döşenmiş bulunan ya da döşenmesi planlanan fiber optik altyapıların varlığı da dikkate alınmıştır.

H.4.4.2.1. “Taahhüt Konusu Sözleşme” ve Kapsamı

480 Memorex ile Vodafone arasında akdedilen ilk sözleşme “Aydınlatılmamış Fiber Hizmetleri Tedariki Konusunda Çerçeve Sözleşme ve Ek Protokolleri (Eski Sözleşme)” adını taşımaktadır. 8.8.2007 tarihinde imzalanan bu sözleşmede Ankara-İstanbul-İzmir arasında Vodafone’un iki çift fiber optik kıl üzerinden 20 yıl süreyle aydınlatılmamış fiber hizmeti alması hükme bağlanmıştır. Bununla birlikte Vodafone ve Memorex, işleme ilişkin rekabetçi endişelerin ortadan kaldırılması amacıyla mutabık kaldıkları ve birbirlerini karşılıklı imzaları ile bağladıkları bir taahhüt olarak Rekabet Kurulu’na sunulması amacıyla 27.8.2010 tarihinde “Optik Fiberler Üzerinde Vazgeçilmez Kullanım Hakkı Tesisine İlişkin Sözleşme (Taahhüt Konusu Sözleşme)” başlıklı yeni bir metni akdetmişlerdir. Sözleşme ile Vodafone;

- İstanbul- Ankara- İzmir hattında (.....) çift fiber optik kablonun,
- İstanbul- Edirne hattında (.....) çift fiber optik kablonun ve
- Zaman içinde Vodafone’un Taahhüt Konusu Sözleşme hükümlerine uygun talepleri doğrultusunda belirlenecek yeni ilave bağlantılara ilişkin fiber optik kabloların

490 18 yıl¹⁰ süreyle intifa hakkını elde edecektir. Taraflar sözleşmedeki hükümleri en geç 30.11.2010 tarihine kadar yerine getirmek üzerine anlaşmışlardır.

Sözleşme hükümleri gereğince, sözleşmenin süresi boyunca Vodafone kendisine tahsis edilen fiber optik kabloları kullanma ve bu kablolardan yararlanma bakımından malik gibi davranma yetkisine sahip olacak, Memorex ise söz konusu hatların yalnızca çıplak mülkiyetine sahip olacaktır. Sözleşmenin 4.5, 4.6 ve 4.7. maddelerine göre Vodafone ilgili hatların getireceği ticari faydalardan ve medeni semerelerden yararlanma hakkına, bu hakların üçüncü kişilere alt kiraya verilmesi hakkına ve hatlara erişime ilişkin tasarruf yetkilerine de sahip olacaktır.

¹⁰ Bu fiber optik kabloların 18 yıllık süreyle Vodafone devredilmesinin sebebi Türk Telekom tarafından söz konusu hatların kullanım ömürlerinin 15-20 yıl arasında bir süreyle sınırlı olması olarak izah edilmiştir.

500 Taahhüt Konusu Sözleşme ile oluşan durumun önemi Memorex tarafından daha önce Vodafone'a kiralanan hatların bir takım ilavelerle yine Vodafone'a *vazgeçilmez kullanım hakkıyla* tahsis ediliyor olmasından kaynaklanmaktadır. Vazgeçilmez kullanım hakkı Sözleşmede şu şekilde tanımlanmıştır:

510 *“Madde 4.1: Vazgeçilmez Kullanım Hakkı, Türk Medeni Kanunu'nun intifa hakkını düzenleyen Madde 794-822 hükümleri ve bu Sözleşme ve Ekleri'nin hükümleri uyarınca Memorex tarafından kurulan ve kurulacak ve Vodafone'a sağlanan ve sağlanacak İşaretli Rota'daki ve Ortak Yerleşim Noktaları'ndaki Optik Fiber'lerin geri dönülemez, münhasır ve mutlak nitelikteki kullanım hakkı ve zilyetliği anlamına gelir. Aksi işbu Sözleşme ve ilgili mevzuatta açıkça belirtilmedikçe, Vodafone bu Sözleşme uyarınca Memorex tarafından kendisi adına ve hesabına tesis edilmiş ve edilecek olan Vazgeçilmez Kullanım Hakkı ile ilgili olarak ilgili mevzuat hükümlerinin kendisine attığı tüm riskleri ve sorumlulukları üstlenecektir.”*

Memorex, 2009 yılında Eski Sözleşme konusu olan hatlar üzerinden aydınlatılmamış fiber kiralama gelirleri olarak (.....) Euro elde etmiştir. Aynı yıl içinde Memorex'in toplam gelirleri ise (.....) Euro olmuştur. Bu durumda Memorex'in toplam gelirlerinin (.....) bir bölümünün Eski Sözleşme ile Vodafone'a hasredilen hatlardan kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Bu noktada tekrar vurgulanması gereken husus Eski Sözleşmede Vodafone'a Ankara-İstanbul-İzmir arasında 2 fiber optik kablo çifti aydınlatılmamış fiber olarak kiralanırken Taahhüt Konusu Sözleşme ile bu hatta 1 çift ilave kablo ile İstanbul-Edirne hattında önceki sözleşmede olmayan bir çift kablonun kiralamanın ötesinde bir intifa hakkıyla Vodafone tarafından iktisap ediliyor olduğudur.

520 Bu kapsamda işlem konusu devralma sonucunda, her ne kadar Memorex, bağımsız bir oyuncu olma özelliğini kaybedecek olsa da Vodafone Taahhüt Konusu Sözleşme kapsamında elde edeceği fiber optik kablolar yardımıyla piyasaya etkili bir oyuncu olarak girebilecektir. Nitekim Vodafone hâlihazırda sahip olduğu Borusan Telekom aracılığıyla telekomünikasyon işletmeciliği faaliyetinde bulunmaktadır. Bununla birlikte söz konusu sözleşme ile Taahhüt Konusu Sözleşme kapsamındaki optik fiberlere yeni ilave fiber optik bağlantıları yapılmasının mümkün kılınmış olması ve Vodafone'un bu kabloların tüm ticari kullanma ve medeni semerelerden yararlanma haklarından Türk Telekom/Memorex ekonomik bütünlüğünün herhangi bir müdahale yetkisi olmaksızın faydalanacak olması dosya konusu işlemin Türkiye sınırlarında oluşturacağı rekabetçi endişeleri giderici niteliktedir.

H.4.4.3. Genel Değerlendirme

Yapılan incelemede, sayısal bakımdan net bir biçimde ortaya konulmasındaki zorluklar bulunmasına rağmen, dosya konusu devralma işlemi bakımından

- *Ankara-İzmir-İstanbul-Edirne güzergâhındaki fiber optik kablolar üzerinden sağlanan altyapı hizmetleri pazarı*
- *Trakya'daki yurtdışı çıkışlı fiber optik kablolar üzerinden sağlanan altyapı hizmetleri pazarı*

540 şeklinde tanımlanan ilgili pazarlarda Türk Telekom'un hâkim durumda olduğu ve bu pazarlarda, Türk Telekom'a alternatif olarak faaliyet gösteren iki teşebbüsten biri olan Memorex'in Türk Telekom tarafından devralınması halinde Türk Telekom'un hâkim durumunu güçlendireceği sonucuna varılmıştır. Diğer taraftan, söz konusu işlem, ilk inceleme sürecinde taraflarca Kurumumuza sunulan “taahhüt” çerçevesinde yeniden değerlendirildiğinde, söz konusu taahhüdün uygulamaya geçirilmesi ile birlikte işlem bakımından Kanun'un 7. maddesi açısından duyulan kaygıların giderileceği sonucuna

550 varılmıştır. Söz konusu taahhüt sayesinde, işlem öncesinde Memorex'ten altyapı hizmeti satın alan Vodafone da Memorex'ten 18 yıllığına kiralayacağı fiber optik altyapılar aracılığı ile alternatif bir altyapı işletmecisi olarak faaliyet gösterebilecektir. Böylece, dosya konusu işlemle birlikte iki alternatif altyapı işletmecisinden birisinin (Memorex) Türk Telekom'un kontrolüne geçmesine rağmen, verilen taahhüt çerçevesinde yeni bir altyapı işletmecisi de (Vodafone) piyasaya giriş yapma imkânına kavuşmaktadır. Bu durumda dosya konusu işlem sonucunda ilgili pazardaki oyuncu sayısında değişiklik olmayacağı anlaşılmaktadır. Vodafone'un aynı ekonomik bütünlük içindeki şirketi olan Borusan Telekom'un hâlihazırda portföyünde belli bir müşteri tabanının bulunması da göz önüne alındığında alt yapı işletmeciliği alanında hızlı bir biçimde etkin bir rakip olabileceği beklenmektedir.

560 Ayrıca, bazı kamu kurumlarının elinde bulunan ve yakın gelecekte üçüncü taraflara kiralanması ya da satılması beklenmektedir. Bu altyapı unsurlarının kısmi devrelerle tamamlanarak ilgili pazarlardaki işletmecilere alternatif bazı aktörlerin kullanımına sunulabileceği ve ilgili pazarlarda rekabeti artırabileceği kanaatine varılmıştır.

Sonuç olarak, Taahhüt Konusu Sözleşme ve kamu kurumlarına ait altyapıların varlığı dikkate alındığında dosya konusu işlem sonrasında mevcut bir hâkim durumun güçlendirilmesinin söz konusu olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

I. SONUÇ

570 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, Invitel International Holdings BV'nin hâlihazırda kontrolü altında bulunan Invitel International AG'nin ve iştiraklerinin, AT Invitel GmbH, Invitel International Hungary Korlatolt Felelossegu Tarsagag ve S.C.EuroWeb Romania SA adlı şirketlerin Türk Telekomünikasyon A.Ş. tarafından devralınması işleminin;

- 4054 sayılı Kanun ve 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında Rekabet Kurulu'nun iznine tabi bir devir işlemi olduğuna,
- Tanımlanan ilgili pazarlarda Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin hâkim durumda bulunduğu ve bahse konu işlem sonucunda Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin hâkim durumunun güçlendirilerek ilgili pazarlarda rekabetin önemli ölçüde azaltılmasına yol açılacağına,
- Ancak 27.8.2010 tarihinde Vodafone Telekomünikasyon Altyapı Hizmetleri A.Ş. ve Vodafone Telekomünikasyon A.Ş. ile Memorex Telekomünikasyon San. ve Tic. Ltd. Şti. arasında imzalanan "Optik Fiberler Üzerinde Vazgeçilmez Kullanım Hakkı Tesisine İlişkin Sözleşme" çerçevesinde Rekabet Kurulu'na sunulan taahhüdün yerine getirilmesi halinde ilgili pazarlarda Vodafone Telekomünikasyon Altyapı Hizmetleri A.Ş. ve Vodafone Telekomünikasyon A.Ş.'nin yeni bir altyapı işletmecisi olarak piyasaya girişinin mümkün kılınması sayesinde işlem sonucunda Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin hâkim durumunun güçlenmesinin söz konusu olmayacağına,
- Bu nedenle bildirim konusu devralma işlemine "Optik Fiberler Üzerinde Vazgeçilmez Kullanım Hakkı Tesisine İlişkin Sözleşme" çerçevesinde Rekabet Kurulu'na sunulan taahhüdün yerine getirilmesi koşulu ile izin verilmesine,
- Bahse konu taahhüdün yerine getirilmemesi halinde işlemin 4054 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrası uyarınca nihai incelemeye alınmasına

590 OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.